

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug
og Fiskeri

Den 6. juni 2011
Sagsnr.: 99

- ./.
- Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering skriftlig forelæggelse og samlenotat til ekstraordinært rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 7. juni 2011.

Med venlig hilsen

Hanne Lauger

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

2.1 Kontoret for europapolitik og internationale relationer

Den 6. juni 2011

FVM 896

SKRIFTLIG FORELÆGGELSE AF EKSTRAORDINÆRT RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKE- RI) DEN 7. JUNI 2011 OM FØDEVARESikkerhed, konsekvenser for markedet og IVÆRKSÆTTELSEN AF EVENTUELLE KRISETILTAG I FRUGT- OG GRØNTSAGSSEKTOREN EFTER UDBRUDDET AF E. COLI VTEC O104 (TIL ORIENTERING).

Med henvisning til indkaldelse d.d. til ekstraordinært rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 7. juni 2011 forelægges samlenotat om fødevaresikkerhed, konsekvenser for markedet og iværksættelsen af eventuelle krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren efter udbruddet af E. coli VTEC O104.

Under hensyntagen til situationen i frugt- og grøntsagssektoren vil man fra regeringens side kunne støtte, at Kommissionen iværksætter midlertidige krisetiltag, idet der lægges vægt på, at der er tale om ekstraordinære omstændigheder, hvorfor foranstaltningerne også bør være klart tidsafgrænsede.

De danske fødevarer- og sundhedsmyndigheder følger udbruddet meget tæt. Regeringen finder, at det er af yderste vigtighed, at medlemsstaterne sammen gør alt for at finde kilden til udbruddet, og regeringen har stillet sine eksperter til rådighed for dette arbejde.

SAMLENOTAT

Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 7. juni 2011

1. Fødevarer sikkerhed, konsekvenser for markedet og iværksættelsen af eventuelle krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren efter udbruddet af E. coli VTEC O104
- *Orientering ved Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke

Side 2

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

den 7. juni 2011

1. Fødevarerikkerhed, konsekvenser for markedet og iværksættelsen af eventuelle krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren efter udbruddet af E. coli VTEC O104

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen forventes efter anmodning fra en række medlemsstater at iværksætte krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren efter udbruddet af E. coli VTEC O104 i Tyskland. Der har særligt været markedsproblemer i frugt- og grøntsagssektoren i Spanien, Tyskland og Nederlandene. Rusland har endvidere lukket for import af friske grøntsager fra EU. Formandskabet har på den baggrund oplyst, at der afholdes et ekstraordinært rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 7. juni 2011, hvor Kommissionen forventes at redegøre for status i sagen.

Baggrund

Kommissionen forventes efter anmodning fra en række medlemsstater at iværksætte krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren efter udbruddet af E. coli VTEC O104 i Tyskland. Formandskabet har på den baggrund oplyst, at der afholdes et ekstraordinært rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 7. juni 2011.

Krisetiltagene forventes iværksat med hjemmel i artikel 191 i Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22. oktober 2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen), hvorefter Kommissionen træffer de foranstaltninger, der er nødvendige og begrundede for at løse specifikke praktiske problemer i akutte situationer. Sådanne foranstaltninger kan fravige denne forordnings bestemmelser, men kun i det strengt nødvendige omfang og tidsrum.

Kommissionen forventes på det ekstraordinære rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 7. juni 2011 at redegøre for status i sagen, og der forventes ligeledes en drøftelse af markedssituationen og iværksættelsen af eventuelle krisetiltag.

Da et stort antal personer i det nordlige Tyskland fra medio maj 2011 er blevet smittet med E. coli O104, og da 15 personer er døde af nyresvigt og flere end 627 har fået nedsat nyrefunktion i denne forbindelse, søges der intenst efter kilden til smitten. Rå tomater, agurk og salat fra Nordtyskland blev mistænkt som smittekilde, og de tyske myndigheder fraråder indtag af disse fødevarer. Da de tyske myndigheder den 27. maj 2011 identificerede 2 spanske partier agurker som inficeret med E. coli, blev advarslen udvidet til at omfatte spanske agurker generelt. De pågældende spanske partier blev tilbagekaldt via Rapid Alert-systemet. Også danske agurker har været under mistanke, da leverandøren til en tysk restaurant med E. coli-inficeret agurk mistede sporbarheden, hvorefter både nederlandske og danske agurker kom under mistanke. Denne mistanke er efter analyse af danske agurker afvist den 31. maj 2011. Heller ikke de nederlandske myndigheder har kunnet bekræfte mistanken.

Det står nu klart, at der ikke er etableret den nødvendige sammenhæng mellem de mistænkte fødevarer og de smittede personer. Der er ikke fundet netop den type E. coli, som har forårsaget sygdommen, i de undersøgte grøntsager, og Kommissionen har den 31. maj 2011 fastslået, at der ikke er risiko forbundet med at spise spanske agurker. De spanske erhvervsdrivende har imidlertid lidt et voldsomt økonomisk tab allerede, og der er næppe udsigter til, at handelen normaliseres hurtigt, uanset at mistanken ikke var underbygget.

De tyske myndigheder har den 5. juni 2011 oplyst, at man nu mistænker blandede spirer for at være kilden. Der er leveret spireblandinger til alle de spisesteder, som er sat i forbindelse med sygdomsramte personer. En endelig bekræftelse af mistanken forventes tidligst mandag.

Nærhedsprincippet

Eventuelle krisetiltag forventes at være et led i gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Formål og indhold

En række medlemsstater, herunder Belgien, Nederlandene, Spanien, Tyskland og Polen forventes at anmode Kommissionen om at iværksætte krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren efter udbruddet af E. coli VTEC O104.

Ifølge udkast til anmodning fra Belgien, støttet af blandt andet Polen og Nederlandene, berørte problemerne i særligt omfang producenterne af agurker fra den 26. maj 2011, og hurtigt herefter blev alle producenter af friske grøntsager berørt. Situationen er endvidere blevet forværret af, at Rusland og andre tredjelande lukkede for import af friske grøntsager fra EU. Ifølge anmodningen berettiger ekstraordinære omstændigheder til ekstraordinære foranstaltninger for de friske produkter, der er mest berørt af den nuværende krise i frugt- og grøntsagssektoren.

I fusionsmarkedsordningen er der fastlagt kriseinstrumenter for producentorganisationerne for frugt og grøntsager. Omfanget af den nuværende krise er ifølge anmodningen så stort, at det maksimale indhold af disse eksisterende kriseinstrumenter vil blive overskredet i løbet af meget kort tid, og i øvrigt vil disse instrumenter ikke være tilstrækkelige for producenterne til at overvinde den vanskelige økonomiske situation.

Artikel 191 i fusionsmarkedsordningen kan ifølge anmodningen anvendes som retsgrundlag for at aktivere nye instrumenter for at sikre en hurtig reaktion på problemerne for de europæiske frugt- og grøntsagsproducenter.

På den baggrund foreslås i den belgiske anmodning en etablering af en midlertidig opkøbsordning, der er åben for alle producenter, hvor produkter trækkes tilbage fra markedet med en 100 % EU-finansiering:

- For producenter, der er medlem af en producentorganisation, vil denne opkøbsordning være et supplement til de muligheder, der allerede er i driftsprogrammerne under producentorganisationerne.

- For producenter, der ikke er medlem af en producentorganisation, kan disse indgå en aftale med en eksisterende producentorganisation for at deltage i opkøbsordningen. Disse producenter kan blive opkrævet eventuelle administrative ekstraomkostninger for producentorganisationen. Som alternativ til producentorganisationen kan medlemsstaten eventuelt forestå opkøbsordningen.
- Omfanget af den finansielle støtte kan fastsættes af medlemsstaterne per produkt og per kg. som en fast procentdel (90-100 %) af den gennemsnitlige ugentlige markedspris for den seneste referenceperiode (2008, 2009 og 2010).
- Opkøbsordningen kan aktiveres for et produkt, når markedsprisen på dette produkt udgør mindre end 65 % af den gennemsnitlige markedspris for referenceperioden.
- Medlemsstaterne bør regelmæssigt oplyse Kommissionen om mængderne af de produkter, der trækkes tilbage fra markedet, og hvad den udbetalte finansielle støtte beløber sig til.

Det skal bemærkes, at markedsstøtten inden for frugt- og grøntsektoren ydes til producentorganisationer, som via driftsprogrammer kan få støtte til krisestyring, herunder blandt andet tilbagekøb fra markedet. Tilbagekøbet må ikke overstige 5 % af hver producentorganisations afsatte produktionsmængde i en referenceperiode. Driftsprogrammerne er normalt finansieret 50 % af EU-midler og 50 % af medlemmerne af producentorganisationen.

Det er alene Kommissionen, der træffer beslutning om iværksættelse af nye instrumenter som følge af artikel 191. Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke et konkret forslag fra Kommissionen, men det forventes, at Kommissionen vil foreslå en opkøbsordning med henblik på destruktion.

Det bemærkes, at i forhold til finansiering af en eventuel opkøbsordning indenfor 2011-budgettet, vurderede Kommissionen pr. 30. april 2011 (en nyere vurdering fra Kommissionens side foreligger desværre ikke), at betalingerne i frugt- og grøntkapitlet i 2011 foreløbigt har resulteret i et underforbrug på 9,2 % svarende til 91,2 mio. €. De overskydende midler vil kunne anvendes til en midlertidig opkøbsordning, men om midlerne er tilstrækkelige vil dels afhænge af beløbets faktiske størrelse per dags dato samt den endelige udformning af Kommissionens forslag.

Udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Konsekvenser

Der har særligt været markedsproblemer i frugt- og grøntsagssektoren i Spanien, Tyskland og Nederlandene. Rusland har endvidere lukket for import af friske grøntsager fra EU. De danske producenter af friske grøntsager har ligeledes om end i mindre omfang oplevet lavere priser og begrænsede afsætningsmuligheder.

Det vurderes foreløbigt, at de 20 producenter af agurker i Danmark dagligt taber ca. 0,5 mio. kr. som følge af krisen. Det skønnes, at producenterne samlet har tabt mellem 4 og 5 mio. kr. efter udbruddet af E. coli VTEC O104.

Eventuelle krisetiltag forventes ikke at have større lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser udover indvirkningen på EU-budgettet. Danmark betaler ca. 2 % af EU's udgifter.

Da Danmark har valgt ikke at have krisestyringstiltag i den nationale strategi, som angiver rammerne for producentorganisationernes driftsprogrammer, og producentorganisationerne dermed ikke har beskrevet tiltagene i deres driftsprogrammer, må det forventes, at en eventuel aktivering af krisetiltag vil få konsekvenser, såvel økonomiske som eventuelt lovgivningsmæssige (primært ændring af national strategi) for administrationen i Danmark.

For så vidt angår fødevarsikkerheden følges udbruddet i Danmark nøje af Den Centrale Udbrudsgruppe repræsenteret af Statens Serum Institut, DTU Fødevareinstituttet og Fødevarestyrelsen. Herudover er Fødevarestyrelsen i tæt kontakt med Statens Serum Institut og de tyske myndigheder i sagen. Fra Statens Serum Institut betragter man nu antallet af cases som en stigning i antallet af patienter med E. coli i forhold til normalt for årstiden. Det vil sige, at der er skærpet overvågning ved patienter, hvis symptomer kan tyde på infektion med E. coli, ligesom der er særligt fokus på typebestemmelse af E. coli.

Høring

§2-udvalget (landbrug) vil blive orienteret efterfølgende i lyset af sagens hastende karakter.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Under hensyntagen til situationen i frugt- og grøntsagssektoren vil man fra regeringens side kunne støtte, at Kommissionen iværksætter midlertidige krisetiltag, idet der lægges vægt på, at der er tale om ekstraordinære omstændigheder, hvorfor foranstaltningerne også bør være klart tidsafgrænsede.

De danske fødevarer- og sundhedsmyndigheder følger udbruddet meget tæt. Regeringen finder, at det er af yderste vigtighed, at medlemsstaterne sammen gør alt for at finde kilden til udbruddet, og regeringen har stillet sine eksperter til rådighed for dette arbejde.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at en lang række medlemsstater, herunder blandt andre Spanien, Nederlandene, Belgien og Polen vil efterspørge, at Kommissionen iværksætter krisetiltag i frugt- og grøntsagssektoren. Der må forventes at være bred opbakning til Kommissionens iværksættelse af krisetiltag.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.